

виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для здійснення інших заходів із метою забезпечення ефективності розвитку підприємства.

Склад ресурсів, їх обсяг залежать від виду та розміру підприємства, роду його діяльності, обсягів виробництва. При цьому їх обсяг тісно пов'язаний з обсягом виробництва, ефективною роботою підприємства. Чим більший обсяг виробництва і вища ефективність роботи підприємства, тим більший обсяг власних фінансових ресурсів і навпаки.

У зв'язку з реформування економічної системи України виникає практична потреба перегляду підходів щодо питань формування та використання фінансових ресурсів і зумовлює необхідність підвищення ролі фінансового управління як найважливішого елемента загальної системи управління підприємством.

Наукові дослідження, що проводяться у фінансовій сфері, здійснюються через оцінку існуючих теоретичних підходів та глибокий аналіз сучасності. Наслідком цього є пошуки раціональних управлінських рішень, що дозволять удосконалити існуючі економічні системи шляхом ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів.

Таким чином, процес аналізу фінансових ресурсів підприємства складається з таких етапів:

проведення вертикального аналізу, який дозволяє визначити питому вагу кожної статті пасиву та активу в підсумку балансу на певний момент часу, тобто дослідити структуру джерел формування фінансових ресурсів та майна підприємства в статистиці;

проведення горизонтального аналізу, який уможливує вивчення динаміки джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства шляхом встановлення абсолютних та відносних відхилень за статтями пасиву та активу балансу;

визначення джерел формування майна підприємства у розрізі його основних складових елементів, а саме: нематеріальних активів, основних засобів, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокової дебіторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів тощо, у чому проявляється нерозривний зв'язок пасивної й активної частини балансу;

здійснення аналізу основних показників ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості.

Наук. керівн. Порожняк О. О.

Література: 1. Большаков С. В. Основы управления финансами / С. В. Большаков. – М. : ИД ФБК–ПРЕСС, 2000. – 368 с. 2. Колчина Н. В. Финансы предприятий / Н. В. Колчина, Л. Н. Павлова, Г. Б. Поляк. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 447 с. 3. Мануйлов А. В. Эффективность использования финансовых средств : учебн.-практ. пособ. / А. В. Мануйлов, М. В. Хайруллина. – Новосибирск : СибУПК, 2007. – 187 с. 4. Заяц Н. Е. Финансы предприятий : учебн. пособ. / Н. Е. Заяц, М. К. Фисенко. – Мн. : Высшая школа, 2003. – 256 с. 5. Колчина Н. В. Финансы организаций (предприятий) / Н. В. Колчина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 383 с. 6. Ковалев В. В. Финансы организаций (предприятий) / В. В. Ковалев. – М. : Проспект, 2006. – 352 с. 7. Колпина Л. Г. Финансы предприятий : учебник / Л. Г. Колпина, Т. Н. Кондратьева, А. А. Лапко ; под ред. Л. Г. Колпиной. – Мн. : Высшая школа, 2003. – 336 с. 8. Финансы предприятий / под ред. М. В. Романовского. – СПб. : Бизнес-пресса, 2000. – 528 с. 9. Економічна енциклопедія: У 3-х т. – Т. 3 / відп. ред. : С. В. Мочерний. – К. : Видавничий центр "Академія", 2002. – 952 с.

Степаненко Д. А.

УДК 658.14//17

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Запропоновано технологію аналізу фінансових ресурсів на підприємстві. Наведено показники для оцінки формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Розглянуто етапи оцінки фінансового стану підприємства та аналізу фінансових ресурсів підприємства.

Анотация. Предложена технология анализа финансовых ресурсов на предприятии. Представлены показатели для оценки формирования и использования финансовых ресурсов предприятия. Рассмотрены этапы оценки финансового состояния предприятия и анализа финансовых ресурсов предприятия.

© Степаненко Д. А., 2014

Annotation. A technology for the analysis of financial resources of an enterprise has been offered. Indicators for assessing the formation and use of financial resources of an enterprise are provided. The stages of evaluating the financial condition of an enterprise and analysis of its financial resources are considered.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансовий стан підприємства, аналіз та оцінка фінансових ресурсів, технологія аналізу.

В умовах ринкової економіки фінансові ресурси виконують вирішальну роль в ефективному функціонуванні підприємств. У системі управління діяльністю будь-якого підприємства в сучасних умовах важливою ланкою є управління фінансовими ресурсами, та забезпечення діяльності підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів. Фінансові результати діяльності будь-якого підприємства залежать від правильності джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів.

На даний час відсутній єдиний підхід щодо аналізу фінансових ресурсів підприємства зі встановленим набором аналітичних показників та коефіцієнтів. Саме тому фінансовим аналітикам важко обрати найбільш правильний і найпростіший шлях для аналізу фінансових ресурсів підприємства.

Мета статті – дослідити теоретичні аспекти аналізу формування фінансових ресурсів та їх використання на підприємстві.

В економічній літературі поняттю "фінансові ресурси підприємства" присвячено багато уваги. Теоретичну основу дослідження питання ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких, як: Бланк І. О., Коробов М. Я., Поддєрьогін А. М., Зятковський І. В., І. Балабанова, Жданов С. А., Ізмайлова К. В., Ковбасюк М. Р., Лахтіонова Л. А., Шеремет А. Д. та ін.

Комплексна оцінка джерел формування фінансових ресурсів, ефективності їх використання здійснюється за допомогою фінансового аналізу. Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та використання.

Аналіз фінансових ресурсів доцільно здійснювати в межах технологічного процесу, за яким в результаті перетворення первинної облікової інформації формуються вихідні показники відносно джерел фінансування та напрямів їх використання, які складають основу інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами.

Технологія аналізу фінансових ресурсів підприємства полягає у виявленні методів формування і обробки даних про фінансові ресурси, які дають об'єктивну оцінку фінансового стану, тенденцій розвитку та виявлення резервів підвищення ефективності використання грошових коштів та шляхів їх реалізації [1].

Основою інформаційної бази фінансового аналізу на підприємстві є форма № 1 "Баланс" та форма № 2 "Звіт про фінансові результати".

Грамотний фінансист-аналітик може знайти, компетентно читаючи бухгалтерський баланс, відповіді на такі запитання:

- загальний обсяг фінансових ресурсів, їх структура і динаміка;
- джерела формування фінансових ресурсів підприємства – пасив балансу;
- напрями використання фінансових ресурсів – актив балансу.

Для досягнення основної мети – оцінки фінансового стану підприємства та виявлення можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів, – можуть застосовуватися такі методи аналізу [2]:

класичні методи аналізу господарської діяльності та фінансового аналізу – ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий, відсоткових чисел, диференціальний, логарифмічний, інтегральний, простих та складних відсотків, дисконтування;

традиційні методи економічної статистики – середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки показників у динаміці;

методи математичної статистики вивчення зв'язків – аналізи кореляційний, регресивний, дискримінаційний, дисперсійний, факторний, коваріаційний та ін.;

економетричні методи – матричні, теорії міжгалузевого балансу.

Вітчизняні та зарубіжні вчені методи та прийоми фінансового аналізу традиційно поділяють на такі: горизонтальний та вертикальний аналіз.

Горизонтальний аналіз – дозволяє встановити динаміку джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства шляхом встановлення абсолютних та відносних відхилень за статтями пасиву та активу балансу.

Вертикальний аналіз – дозволяє визначити питому вагу кожної статті пасиву та активу в підсумку балансу на певний момент часу, тобто дослідити структуру джерел формування фінансових ресурсів та майна підприємства в статистиці.

Аналіз фінансового стану підприємства здійснюється за такими напрямами:

- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- оцінка майнового стану та структури капіталу підприємства;
- аналіз фінансової стійкості.

У ході аналізу для характеристики різних аспектів фінансового стану застосовуються абсолютні та відносні показники (фінансові коефіцієнти фінансового стану).

Аналіз фінансових коефіцієнтів здійснюється шляхом порівняння їх значень із базовими величинами, а також у вивченні їх динаміки за встановлений період.

У світовій практиці для оцінки фінансово-майнового стану підприємства виділяють такі групи показників (таблиця).

Таблиця

Показники оцінки фінансово-майнового стану підприємства

Показники майнового стану підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • загальна вартість майна підприємства; • вартість необоротних засобів (активів); • вартість оборотних активів; • коефіцієнт зносу основних засобів; • коефіцієнт придатності основних засобів
Показники ліквідності та платоспроможності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • співставлення груп активів підприємства, виділених відповідно до ступеня їх ліквідності з групами пасивів, сформованими згідно зі строком їх виконання; • коефіцієнт поточної ліквідності; • коефіцієнт швидкої ліквідності; • коефіцієнт абсолютної ліквідності; • коефіцієнт покриття запасів
Показники фінансової стійкості підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт автономії; • коефіцієнт фінансової залежності; • коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел; • коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу
Показники ділової активності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнти і періоди оборотності; • показники фондівдачі
Показники рентабельності	<ul style="list-style-type: none"> • рентабельність загального капіталу; • рентабельність власного капіталу

Отже, аналіз формування і використання фінансових ресурсів підприємства повинен здійснюватись у такій послідовності:

1 етап – проведення аналізу джерел формування капіталу: оцінка структури джерел фінансових ресурсів у цілому, аналіз джерел власних коштів та позикових коштів, аналіз кредиторської заборгованості;

2 етап – здійснюється аналіз активів підприємства: аналіз складу і структури загального капіталу в цілому, аналіз основного капіталу, аналіз оборотного капіталу, аналіз дебіторської заборгованості;

3 етап – аналізується ліквідність балансу підприємства, який передбачає оцінку активів за ступенем їх ліквідності і пасивів за ознакою терміновості їх погашення. На цьому етапі головною метою є перевірка одночасності надходження і витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями власним майном за певний період часу [4];

4 етап – проводиться оцінка рентабельності підприємства, тобто оцінка економічної ефективності підприємства – відносний показник, який відображає отриманий ефект із затратами або ресурсами, використаними для досягнення цього ефекту;

5 етап – розробка висновків та прийняття рішень щодо оптимізації джерел формування фінансових ресурсів, та шляхів покращення ефективності їх використання.

Незалежно від виду діяльності підприємства, фінансові ресурси є найціннішим його активом, який перебуває в постійному русі, забезпечуючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Значення та роль фінансових ресурсів для функціонування підприємства зумовлює потребу в ретельному аналізі фінансового стану підприємства, а саме аналізі аналізу формування і використання фінансових ресурсів.

Підвищенню ефективності такого аналізу сприяє науково обґрунтована технологія, що полягає у виявленні методів формування і обробки даних про фінансові ресурси з метою отримання об'єктивної оцінки фінансового стану, тенденцій розвитку та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Наук. керівн. Алексєнко І. І.

Література: 1. Мельник О. М. Облік, аналіз та контроль фінансових ресурсів підприємства в процесі прийняття управлінських рішень / О. М. Мельник // Сучасні проблеми економіки і менеджменту : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 10 – 12 листопада 2011 року ; Національний університет "Львівська політехніка". – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 478–479. 2. Углярєнко О. М. Формування фінансових ресурсів підприємств (на прикладі підприємств спиртової галузі України) : дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / О. М. Углярєнко ; Київський національний економічний ун-т. – К., 2005. 3. Бланк А. И. Управление использованием капитала / А. И. Бланк. – К. : Ника-Центр : Эльга, 2000. – 652 с. 4. Костирко Л. А. Стратегія фінансово-економічної діяльності господарюючого суб'єкта : методологія і організація : монографія. – Луганськ : Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2002.